

Tractatvs De Pensionibvs Ecclesiasticis

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1671

Cap. LV. In hoc capite inseritur decisio Rotæ Romanæ in Hisporgensi pensionis coram R. P. D. Meltio, per quam approbantur & confirmantur resolutiones capitis præcedentis, quod obligatio præstita pro ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98356](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98356)

C A P V T L V.

ARGVMENTVM.

IN hoc capite inseritur decisio Rotæ Romanæ in Hipporegiensi pensionis, coram R. P. D. Meltio, per quam confirmantur quæ dicta sunt in cap. præcedenti; quod obligatio Titularis pro solutione pensionis præstita tanquam accessoria Gratia recipiat omnes conditiones appositæ in ipsa Gratia: Multa etiam resoluntur conformia iis, quæ superius dicta sunt, quod clausula, *Dummodo remaneant centum pro Rectore*, habeat tractum successuum: Aliæque multa in hac pensionum tractatione notatu digna.

S V M M A R I V M.

- 1 Appellatio fit deserta, si per multos annos nihil in causa factum fuerit.
- 2 Presumptio pro validitate sententia, maxime si de iuritia illius appareat ex revolutione processus.
- 3 Quando Iudex habet iurisdictionem in petitorio, potest de eo cognoscere quamvis sit Iudex summariissimi possessorij.
- 4 Idem quando uterq; litigans est illius foro subiectus.
- 5 Qui facit actus positivos, veluti dando interrogatoria testibus, consentire censetur et procedatur in petitorio.
- 6 Clausula, *Dummodo remaneant, &c.* debet omnino iustificari per eum, qui agit vigore Gratia in qua talis clausula fuit adiecta.
- 7 Consensus pensioni præstitus censetur sub iisdem conditionibus in Gratia appositis.
- 8 Iustificatio clausula, *Dummodo remaneant, &c.* quomodo probetur ex confessione Titularis.
- 9 Consensus præstitus per Titularem non nocet successoribus qui per obitum fuit prouisus.
- 10 Petens remissionem, si sit reus, adhuc potest vincere ob non ius actoris.
- 11 Probatio tenuitatis Congruæ, & reddituum beneficii, colligitur ex depositione illius, qui præelectus in concursu ad Parochialem beneficium illud recusauit.
- 12 Ordinatio multum deferendum est, si attestetur de qualitatibus beneficii sua Diocesis.
- 13 Si unus testis deponat de tempore, & alij simpliciter, presumuntur in tempore testes.
- 14 Dictum testis non deponentis de certo tempore, declaratur per dictum alium de illo deponentis.
- 15 Clausula, *Dummodo remaneant, &c.* debet verificari etiam quoad tempus successuum, quod attenditur in materia Congruæ portionis.
- 16 Ad verificationem clausula, *dummodo remaneant, &c.* debet haberi respectus ad fructus certos.
- 17 Nullitas examinis testium sanatur per comparisonem procuratoris qui dedit interrogatoria.
- 18 Obiectus dati contra testes, supplentur ex numero illorum.
- 19 Ad verificandum quæ summa remaneat Rectori beneficii, deduci debent omnia onera illius.
- 20 Si centum non remaneant libera Rectori, clausula, *Dummodo remaneant, &c.* facit ut Gratia reddatur nulla.
- 21 Quando valor fuit narratus affirmatiue per ascensum, tunc Pensionarius illum concludenter probare tenetur.
- 22 Quando duæ diuersæ clausule ponuntur in Gratia, omnes verificandæ sunt.

Sanleger, de Pensionib.

23 Restitutio in integrum aduersus sententiam non datur, nisi constet de lesione.

DECISIO ROTÆ ROMANÆ
coram R. P. D. Meltio.

In Hipporegiensi Pensionis, Vener. 28. Iunii 1651.

VPER Parochiali Ecclesia Sancti Oderici Ciuitatis Hipporegiensis, quam Franciscus Auda iam obtinebat, fuit de anno 1619. de eiusdem Francisci Titularis consensu auctoritate Apostolica reseruata annua pensio ducatorum 76. auri de Camera ad fauorem Marchionis Philiberti Ceua, expressis fructibus certis per ascensum ad ducatos 160. incertis ad 40. & cum solita clausula, *Dummodo ex fructibus dictæ Ecclesiæ illius Rectori pro tempore existent centum ducati liberi remaneant*: summ. Stephani, num. 1. Defuncto præfato Francisco, Stephanus Dominicus Atondellus in dicta Parochiali successor cepit controuertere solutionem pensionis, sub prætextu quod fructus ascenderent tantum ad ducatos 70. Quare introducto contra eum iudicio ad instantiam Marchionis coram Vicario Hipporegiensi super solutione dictæ pensionis, obtinuit pensionarius manutentionem in quasi possessione illam exigendi, quam Nuncius Taurinensis in gradu appellationis confirmavit: Sed deuoluta deinde ad A. C. causa, fuit per ipsum de anno 1644. sententia promulgata in petitorio, per quam fuit declarata dicta pensio nulla & inualida; ab hac sententia, interposita, sed nunquam prosecuta pro parte Marchionis, appellatione; Dubitavi an constaret de re iudicata, vel potius de causis restitutionis in integrum? & Domini quoad primam partem, affirmatiue; quo verò ad secundam, negatiue responderunt.

Constat enim de re iudicata, quia cum causa appellationis à sententia ad fauorem moderni Titularis commissa fuerit in Rota vsque de anno 1644. & ab inde citrà nihil vnquam in causa actum fuerit absque vlla fatalium prorogatione, appellatio effecta fuit deserta, & sententia fecit transitum in iudicatum, perinde ac si ab ea appellatum non fuisset, cap. cum sit Romana, extr. de app. Clem. si appellationem, eodem tit. l. 2. & l. fin. & Authent. ei qui, C. de tempor. & repar. appellat. Rota coram Puteo decis. 28. lib. 2. & in recent. decis. 414. num. 3. part. 5. & ex similibus circumstantiis Rota pro re iudicata respondit in Romana locorum notitium 15. Febr. 1641. coram Reuerend. D. meo Decano, confirmata.

O

confirmata

confirmata 3. Iunij 1650. coram me : & in Aquilana Iurispatron. 4. Iunij 1646. coram R.P.D. meo Corrado, §. quia cum ab eo tempore ; & in Meleuitana antianitatis 14. Decembris 1648. coram eodem Reuevendiss. D. meo Decano. Idque sine difficultate pro-

2 cedit, stante validitate, & iustitia dictæ sententiæ.

Validitas autem (omissio quod pro ea stat semper præsumptio, Gloss. in l. si post, C. de iur. & fact. ignor. Menoch. conf. 110. num. 6. lib. 2. & de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 67. num. 1. & seq. lib. 2. vbi late) satis clara resultat ex renouatione processus, ex quo apparet seruata fuisse seruanda, iuxta requisita per Caputaq. decif. 260. part. 2. Rot. decif. 678. num. 1. & 708. num. 1. part. 2. in recent. & coram san. mem. Greg. XV. decif. 218. num. 2. vers. quia de validitate, Buratt. decif. 126. n. 2. vers. nam de iurisdictione, & decif. 601. n. 3. vers. validitas autem p. 4. tom. 3. rec.

3 Neque illa impugnari valet prætextu defectus iurisdictionis, ex eo deducti, quod coram A. C. Iudice possessorij summariissimi non potuerit agi in petitorio. Quia obiectum non applicatur, quando idem Iudex habet iurisdictionem pronuntiandi etiam in petitorio, prout habet A. C. ex facultatibus impressis post Salust. Tib. in prax. fol. 324. n. 8.

4 † & quando uterque litigans est eidem foro subiectus, vt conciliando Text. qui videntur contrarij in cap. 1. de caus. poss. & propr. & in cap. ult. de iudic. notat Barbol. in d. cap. 1. num. 4. & 5. vbi allegat concordantes ; & fuit dictum in Pisquren. pensionis 29. Aprilis 1648. coram R.P.D. meo Bichio. †

5 Ultra quod dum pensionarius deuenit ad plures actus posituios, & signanter dedit interrogatoria super articulis respicientibus petitorium, satis exinde consensisse videtur quod coram A. C. etiam petitorium cognosceretur ; & ita frustra hodie excipit de defectu iurisdictionis : ad tradita per modern. Hispan. de iudic. tom. 2. lib. 1. tit. 2. disp. 2. n. 8. & seq. Rota decif. 306. num. 8. & seq. part. 7. recent.

Iustitia quoque satis evidens ex eo redditur ; nam pensio, de qua hic agitur, reseruata fuit sub clausula, Dummodo remaneant centum ducati pro Rectore ; per quam ita qualificatur tota gratia, vt siue importet modum, siue conditionem, nihil actum censeatur nisi dicta clausula fuerit prius iustificata : Lotter. de re benefic. lib. 1. quæst. 38. à num. 40. cum seqq. Rota coram Seraph. decif. 1017. n. 4. & coram san. mem. Gregor. XV. decif. 57. num. 1. & ibi Add. num. 22. & cum pensionarius illam minimè iustificauerit, utique dicendum est iuste processisse A. C. dum pronunciauit per sententiam, dictam pensionem esse nullam ; onus namque iustificandi dictam clausulam spectabat ad pensionarium, etiam si solutioni pensionis consenserit Titularis, † quia talis consensus intelligitur præstitus sub eadem conditione, quam habet gratia,

7 cui accedit ; ideoque non purificata tali conditione, consensus nihil operatur : Garz. de benef. part. 1. cap. 5. num. 464. vers. quia ille consensus, Lotter. de re benefic. lib. 1. quæst. 38. num. 45. Rota decif. 519. num. 5. part. 2. recent. Add. ad san. mem. Gregor. XV. decif. 57. num. 12. vers. declara hoc procedere, cum aliis alleg. in Monopolitana pensionis 2. Iunij 1645. coram R.P.D. meo Bichio, §. quia conclusio.

8 Neque subsistit, quod cum Titularis consenserit pensioni, exprimendo vltèrius valorem beneficii in ea quantitate, que excedit dictam Congruam ducat. 100. ex hac confessione resulter sufficiens iustificatio clausulæ, Dummodo, ad tradita per Lotter. de re benefic. lib. 1. quæst. 38. num. 49. Quia si respicimus consensum Stephani moderni Titu-

laris, ille fuit simpliciter præstitus solutioni pensionis absque vlla expressione valoris beneficii, prout constat ex tenore instrumenti relati in summario pensionarij num. 3. † Respectu verò consensus Titularis prædecessoris, licet fuerit cum expressione valoris, illa non valet præiudicare successori, causam non ab eo, sed à Summo Pontifice habenti, à quo fuit prouisus de huiusmodi beneficio vacante per obitum ; quo tempore omne ius antecessoris remanserat penitus extinctum : vt fuit resolutum coram Seraph. decif. 1122. num. 1. vers. iam ex eo : decif. 511. n. 2. vers. tantò magis, part. 4. recent. & decif. 144. n. 16. vers. demum non obstat, cum seq. part. 4. tom. 2. & fuit dictum in Conchen. pens. 21. May 1649. coram R.P.D. meo Corrado.

Neque releuat si dicatur, quod Titularis reus conuenitus petendo remissoriam, videatur assumplisse in se onus probandi, quod non remaneant centum pro Rectore ; nam cum articulos produxerit, cum clausula, non se astringens, & sit reus ; adhuc retinet prærogatiuam, qua Rei gaudere solent, obtinendi scilicet in iudicio ubi non probationes ab actore factas : Gloss. in l. circa, ff. de probat. & in l. 2. C. de probat. Dec. conf. 517. Herculan. de Negat. num. 46. Paris. conf. 66. num. 8. lib. 1. Magon. decif. Lucen. 11. num. 13. vbi allegat concordantes, & Rota firmavit in Firmana pecuniaria 14. Martij 1642. coram R. P. D. meo Bichio, §. & quamvis.

Sed ex abundanti, quod non remaneant centum pro Rectore, probant etiam Testes examinati ad instantiam Stephani Dominici Arondelli moderni Rectoris, qui omnes deponunt fructus dictæ Ecclesiæ non excedere ducatos 70. & suorum dictorum optimam rationem reddunt, eo quia ex administratione reddituum dictæ Ecclesiæ per aliquos ex Testibus exercita, ac ex visio- ne librorum in quibus ipsi redditus annotantur, ita verum esse reperierunt ; † necnon quia cum vnus ex dictis Testibus fuisset in concursu ad dictam Parochialem prælectionem, habita notitia tenuitatis reddituum non excedentium dictos ducatos 70. atque plurium ac notabilium aliorum onerum, quæ Parochus dictæ Ecclesiæ subire teneretur, liberè prælectioni de se factæ cessit, vnde ex illis resultat concludens probatio, Rot. in recent. decif. 243. num. 12. part. 6. & decif. 280. num. 1. & 2. & decif. 263. n. 2. part. 7. recent. maximè cum dicta Testium recipiant robur, & adminiculum ex attestatione Ordinarij Hipporegensis, super tenuitate reddituum dicti beneficii, prout constat ex eius epistola scripta Sanctiss. D. N. de tempore quo Cardinalis erat ; summ. Stephani n. 7. † cui vt valde sit deferendum, tanquam benè informato de qualitatibus beneficiorum propriæ Diocesis, declarauit Rot. coram Mant. decif. 87. n. 2. Gregor. decif. 407. n. 6. infine, vbi Add. in recent. decif. 143. n. 6. part. 7.

Non obstat quod dicti Testes non percutiant tempus gratiæ reseruatiõis pensionis ; nam cum primus deponat de tempore ante, & post reseruatiõnem, hoc sufficit, vt alij Testes genericè de valore deponentes, cum eo in tempore contestes præsumantur ; semper enim quando congrua interpretatio fieri potest, testes contestes præsumuntur. Castr. conf. 126. in fine. & conf. 352. in causa Fratulex domus. colum. 3. lib. 2. Aretin. conf. 36. col. 2. vers. nec potest dici : † & in terminis quod dictum Testis non deponentis de certo tempore declaratur ex alio teste qui de illo deponit, firmat Innoc. in cap. qualiter, & quando. col. 2. de accusat. Bald. in l. de

1. de quibus, col. antepenult. ff. de legibus, Alexand. conf. 109. in fine, lib. 1. & conf. 503. num. 2. eodem lib. Crauet. conf. 78. n. 9. vers. ideo quando testes, Gratian. discept. forens. cap. 505. n. 8. vers. & quamvis non iustificetur, ultra quod satis est pro annullanda dicta pensione, quod hodie probetur attento valore per decennium non remanere centum pro Rectore, & nam clausula illa, *Dummodo*, habet causam successivam congruæ sustentationis Rectoris, & ita verificanda venit non solum de tempore gratiæ, sed etiam quod continuò dureret, ita ut si fructus beneficii adeo fuerint diminuti ut amplius centum non remaneant pro dicto Rectore, pensio in totum corrumpat; Garz. de benef. part. 1. cap. 5. num. 399. & seqq. Seraph. decis. 951. n. 4. Rota in Romana pensionis 25. May 1646. §. unde, coram R. P. D. meo Bichio.

16 Nec etiam releuat, quod testes non deponant de fructibus incertis, super quibus præsupponitur quod etiam reservata fuerit pensio; quia pro iustificatione clausulæ, *Dummodo*, probandum est quod ex fructibus certis centum remaneant; scilicet de illis, qui licet sint incerti ratione summæ, habent tamen quandam certitudinem, ut sunt decimæ frumenti, vini, &c. non autem de illis, qui sunt omnino incerti, provt sunt funera, & similia, quæ non imputantur in Congruam; ad tradita per Rebuff. de Congrua, n. 83. & 86. Mant. decis. 269. num. 6. Rota decis. 5. num. 3. part. 2. diuers. & in recent. decis. 230. num. 2. cum seqq. part. 6. Barbof. de iur. Eccles. lib. 6. cap. 3. num. 44. Et ratio est, quia venter non patitur dilationem, nec pendere debet ab incerto: Rot. decis. 230. num. 5. part. 6. recent. & fuit dictum in Romana pensionis sub §. de fecit, coram R. P. D. Bichio.

Minusque obstat visæ fuerunt prætenfæ nullitates examinis dictorum testium: nam illa ex defectu iuramenti non subsistit in facto, cum appareat Testes ad delationem Iudeis iurasse de veritate dicenda, provt constat ex iuribus datis in summ. responsionis Stephani, num. 2. Alia ex defectu citationis ad videndum examinari, tollitur per monitionem à Iudice factam procuratori ibi præfenti ad interessendum examini, & dandum interrogatoria pro certis diebus, & horis, eodem summ. responsionis num. 3. quæ monitio supplet defectum citationis, & eoque magis dum procurator sic monitus postea comparuit, ac dedit interrogatoria, & interfuit examini, ac testibus pro Marchione interrogatis, summ. Stephani, num. 4. & sic apparet eum fecisse totum id, quod facere poterat; vnde examen optimum suffragatur, nulla habita ratione prætenfarum nullitatum: provt in his terminis respondit sapius Rota, & signanter coram Cæsar. de Grass. decis. 11. num. 18. de probat. Put. decis. 305. lib. 3. in antiq. Caputaq. decis. 149. num. 1. part. 1. Gregor. XV. decis. 466. num. 1. & ibi Add. num. 11. & fuit etiam resolutum in Cæsariensi. na distributionum 3. Decembris 1640. coram Eminentiss. D. Card. Panziolo, §. ultra quod testis.

18 Eiusdem irrelevantiæ visæ fuerunt exceptiones datæ contra personas testium; nam præter quod sunt parvi momenti, adhuc illæ supplentur ex numero quinque Testium: Glof. in l. 3. verb. nume-

rus, ff. de test. Alex. conf. 149. num. 6 lib. 5. latè Gabr. de test. concl. 5. per 101. Cæs. de Grass. decis. 5. num. 8. de sponsal. Gregor. X. V. decis. 351. num. 4. & fuit dictum in Signina census, 12. May 1645. coram Reuerendiss. Terracinen. in Spoletana bonorum, 7. Feb. 1648. coram R. P. D. meo Roias, in Melenitana domus 15. Ianuar. 1649. & in Bonon. pecuniaria 10. Ianuar. 1650. coram R. P. D. meo Onobono, §. eadem verò, in fine.

Neque confessio facta à moderno Rectore de anno 1641. quod fructus huius beneficii non excederent ducatos 108 de qua in summario Marchionis, num. 8. dici potest contraria testibus deponendo ducatis 70. Quia ducati 70. de Camera, de quibus deponunt Testes, redacti ad ducatos de partibus, de quibus Titularis intellexit, constituunt eandem summam ducat. 108.

Denique non obstat, quod in omnem casum 19 procedi debuisset per viam reductionis, non autem annullationis in totum: Quia cum detractis pluribus oneribus ordinariis, & necessariis, ad quæ Rector tenetur, & quæ in iustificatione clausulæ, *Dummodo*, deduci debent, ad tradita per Gig. de pens. quest. 96. num. 2. Cassador. decis. 19. num. 1. & 2. de præbend. cum plur. relatis per add. ad Greg. XV. decis. 249. num. 12. & non remaneant centum liberi 20 pro Rectore, pensio benè annullata fuit.

Præterea animaduertebant DD. quod pensio, de 21 qua agitur, reservata fuit sub expressione valoris ducat. 100. per ascensum, quo casu Pensionarius tenetur plenè, & concludenter illam iustificare tanquam fundamentum suæ gratiæ; Rota in Ravenennatens. pensionis 28. Iunij 1596. coram Littia, n. 3. vers. sed etiam, inter impressas apud Marchesan. de Commiss. part. 1 fol. 615. & fuit latè probatum in Hispanen. pensionis 22. Martij 1613. coram bon. mem. Pironiano, in recent. decis. 444. per tot. confirmata decis. 526. part. 3. cum aliis alleg. in Conchen. pensionis 21. Martij 1649 coram R. P. D. meo Corrado: aliàs pensio in totum annullatur, etiam si clausula, *Dummodo*, iustificata remaneat; quia hæc aliò tendit, ac longè distat à iustificatione narratiuæ valoris, quæ verificanda venit tanquam fundamentum gratiæ, & sufficit iustificatio de tempore supplicationis: clausula verò prædicta ut supra dicebatur, respicit continuationem, & progressum pensionis, nec est sufficiens iustificatio de tempore gratiæ, sed requiritur successiva, adeo ut semper probandum sit centum remanere pro Rectore: & atque ita ex 22 huiusmodi clausulis uti respiciendo diuersa tempora, & effectus, utraque venit iustificanda; provt in his terminis resolutum fuit in d. Conchen. pensionis 21. May 1649 coram R. P. D. meo Corrado, §. hæc enim aliò tendit.

Quare ex prædictis, cum satis constet de validitate & iustitia sententiæ A. C. sequitur resolutio secundæ partis, quod non constet de causis restitutionis in integrum, quæ tantum datur constito de læsione resultante ex inualiditate, vel iniustitia sententiæ; Caputaq. decis. 94. part. 3. Cæs. de Grass. decis. 10. n. 12. de sent. & re indic. Rota decis. 492. n. 1. part. 1. & decis. 307. n. 1 part. 2. recent. & fuit resolutum in Sarsinaten. feudi 22. Iunij 1645. coram Reuerendiss. D. meo Decano, §. causa.

Et ita utraque parte informante, &c.